

GONDOK és eredmények

LEVÉL A KÖNYVTÁRSZAKOS EGYETEMI HALLGATÓKHOZ

A budapesti Eötvös Lóránd Tudományegyetemen akkoriban önállósult a könyvtári tanszék, amikor én elsőéves lettem és amikor elvégeztem a magyar és könyvtáros szakot, először történt, hogy erről a szakról viszonylag sokan, sokra készülve, vidéki könyvtárakban helyezkedtek el. Ennek a vidéki könyvtárosi életnek immár félévi, tanulságokban és élményekben gazdag tapasztalatairól szeretnék itt beszámolni.

Hadd kezdjem a legelején: az elhatározásnál, melyben nem pusztán az a felismerés nyilatkozott meg, hogy a népművelés közös és különösen a vidéken nagy gondját nekünk is vállalnunk kell, hogy a falunak szüksége van ránk, hanem — legalább is az én esetemben — valamilyen kíváncsiság is. Vidékre kíváncsi voltam már csak azért is, mert ki akartam próbálni, hogy az a hivatástudat, mely bennem mindaddig csak fellengős tervek képeiben élt, kiállja-e a próbát.

Remélem nem hamarkodom el a választ, amikor azt írom: aki együttérez azokkal és érti a nyelvüket, akiknek tanácsadója és szószólója lett — a néppel és íróival, sehol nem találhat méltóbb alkalmat szolgálatukra, mint ezen a pályán, és éppen vidéken. Ezt elsősorban társaimnak írom, az idén és a következő években végzőknek. Ismernek, tudják, mi mindent hagytam ott Pesten. Mégis — pedig mindaz, amiben csalódtam, éléremben él bennem — csak azt mondhatom: jó vásárt csináltam. Hogy tele vagyok hittel és bizakodással, hogy olyan nagy örömmel élek, ebben nagy része van vidéki munkámnak is. Nem adhatnék hát jobb tanácsot iskolatársaimnak, mint azt, hogy jöjjenek ők is vidékre, nagyon megéri!

Egyetemi Könyvtártudományi Intézet és nagykallói Járási Könyvtár, de nehezen fértek össze bennem az első hetekben. Legalább egy helyesen betűrendbe rakott könyvsort találtam volna! Sok lenne elmondani, milyen zavar volt a könyvtárban és milyen zavarba hozott engem is rendetlenségével. Szinte negyedóránként új meg új munkába kaptam; azt se tudtam, mihez kezdjek, mi a fontosabb. Ha most a gyakorló könyvtáros szemmértékével vetem össze azt, amit tanultam — mindazzal, ami ebből

hasznosnak bizonyult, csak azt mondhatom, amit már az egyetemen is éreztem: még nem eléggé az életnek szól a mi egyetemi könyvtárosképzésünk. Természetesen eszem ágában sincs a tanulságokból szemrehányásokat kovácsolni. Hisz azt se lehet tudni, hogy annyi nagy tudású, jószándékú ember közül, akik a tanszékhez tartoztak, kit és miért lehetne hibáztatni. Tapasztalataimmal tisztán társaimnak szeretnék segíteni, azoknak, akik szívesen népkönyvtárosok akarnak lenni. Mit kell várniok az egyetemtől, ha még akarnak felelni hivatásuknak.

Elsősorban azt a termékenyítő, közöségalakító szellemet, amely nélkül a szakképzettség pusztán a megélhetés jogcíme lesz, az együvé tartozók pusztán csak kartársak.

Nézzük az oktatásnak — igazában csak a gyakorlat fényében szembetűnő — fogyatékosságait. Most nem amiatt panaszkodom, amit tanultunk, hisz annak még valaha hasznát vehetjük, csak az bánt, hogy sok mindenről — amiről pedig a népkönyvtárosnak úgy kellene tudnia, mint például a könyvtári szabványírásról — nem hallottunk semmit. (Még szerencse, hogy kéznél volt a Sallai-könyv!)

Bizony, ez a vidéki könyvtárosi munka nagy vizsga volt. — Dolgozni a népért, micsoda szép igény. De ismerjük-e valóban a népet, természetében, gondolkodásában, gondjaiban, vágyaiban? Ránkfért volna egy kis »népismeret«, nemcsak könyvekből, hanem főként olyan élményekből, amilyent egy-egy üzemi, hivatali vagy iskolai anekdotának köszönhet az ember. Ott aztán meg lehet győződni az emberek érdeklődéséről, ugyanakkor a saját szervezési, előadói képességeinkről is. Úgy gondolom, jót tenne a könyvtáros jelölteknek egy-két ilyen tanmenetbe állított találkozó, amelynek tanulságait azután a sok szeminárium egyikén meg is vitathatnák. Nem is beszélve olyan részletproblémákról, mint a könyvtári költségvetés, gazdálkodás, adminisztráció, a hálózati könyvellátás sok kérdése, amelyben szintén felkészületlenek voltunk.

De jónak tartanám azt is, hogy a könyvtáros hallgatók nemcsak a nagy könyvtárakba, hanem például a járási könyvtárakba is menének szakmai gyakorlatra. Fialat, hivatását szerető embernek

önbizalmat adna és kedvet csinálna ez a találekonyásra készítő munka. Mélyebbre és józanabban látna az életbe és mesterségébe, kritikusabb figyelemmel és gazdaságosabban tanulna, mert jobban látná munkája távlatait, még magatartásán is csiszolna az ott eltöltött idő.

Tudom, hogy gazdagok most is az egyetemisták tervekben. Mi most azt várjuk tőlük, hogy döntsek meg azt a rajtunk még igazolódott mondást, hogy csak a saját kárán tanulhat az ember.

POLONYI PÉTER,
a nagykállói Járási Könyvtár vezetője

GONDOLATOK EGY SZATMÁR MEGYEI NÉPKÖNYVTÁROS ÉRTEKEZLETEN

Talán elsősorban abban különbözött ez az értekezet a hasonlótól, hogy nem mindjárt azzal kezdték könyvtárosaink, hogy ez sincs, az sincs, kevés a tiszteletdíj stb. stb. Ennek az volt az oka, hogy olyan könyvtárosok jelentek meg itt, akik hosszú kilométereket gyalogoltak, a szemükbe csapódó havasesővel viaskodva az olvasás, a műveltség terjesztésének gondolatát hozva tarsolyukban.

Nagy részben pedagógusok voltak. Legnagyobb problémájuk az iskolai nevelés mellett a társadalom, a nemzet nevelése. Munkálkodásuk célja a művelt emberek, az élet mindennapos nehézségeit okszerűen megértő dolgozók formálása, alakítása. Ennek a magasztos munkának leghatékosabb szerszáma a könyv, a mindennapos szellemi kenyér. Az ilyen táplálékot kedvelő ember társadalmunk legértékesebb tagja s nekünk könyvtáros-pedagógusoknak azon kell fáradoznunk, hogy az ilyen emberek tábora naponként növekedjen.

Az itt megjelent népkönyvtárosok, joggal érzik azt, hogy ők a tömegkönyvtári hálózat legfontosabb pillérei, összekötők az írók, a nagy emberi gondolatokat ébresztő könyvek és az olvasó néptömegek között. Jogosan vetették fel, hogy megyénk tömegkönyvtári hálózatát fejlesztő szerveink nem mindig vették figyelembe a falu társadalmának, a parasztságnak vágyait, igényeit, világát. A besenyői népkönyvtáros (baktalórántházai járás) elmondta, hogy falujának lakosai még manapság is a mesék világában élnek. Az iskolás gyermekek meséskönyveit, melyet a könyvtárból kölcsönöztek a szülők, rokonok, szomszédok, és utcabeliek is olvasják, hallgatják. Téli estéken egy-egy

olyan házhoz, ahol szépen és hangosan olvasó iskolásgyerek van, összejárnak tanulni 15—20-an és ott hallgatják a felolvasást (a havijelentésből ez nem tűnik ki, mivel a statisztika szerint egy ember kölcsönözte a könyvet s közvetve olvasta, hallgatta a háusz). Itt jegyezzük meg, hogy ez a népkönyvtáros három év óta végzi munkáját egy fillér tiszteletdíj nélkül, a könyvtár saját lakásán van elhelyezve saját szekrényében.

Több helyen előfordult, hogy mikor a tanító az iskolában feladta a Toldi első négy szakaszát »kívülről«, másnap nem tudták felmondani a gyermekek, mivel odahaza, mikor hangosan kezdtek tanulni, a szülők ünszolták őket, hogy olvassák, olvassák, sok esetben a késő éjszakáig.

Az ilyen és hasonló jelenségek elgondolkoztatnak mindnyájunkat. Láthatjuk, hogy megvan az igény, a vágyakozás szerte a falvakban a szép, a jó, a szórakoztató frás után, mit is csinálhatnának a hosszú estéken az olyan falvak lakosai, ahol még nincs villany, rádió, vándor-mozi sem látogatja, köves útja is még csak a térképen van (Nyírparasznya). Ide úgy kell a könyv, mint a kenyér, hogy a szórakozáson kívül véleményyt, világot, embert formáljon. De ehhez gondosan kiválasztott, helyes összetételű állomány kell. Nem szabadna annak előfordulnia, hogy mint Nyírvasváriban (nyírbátori járás) a 148 kötet könyv között együgyű az a politikai mű 30 példányban legyen meg. Hol itt az elosztó könyvtáros felelőssége és gondossága?

A népkönyvtárak 200 forintnyi támogatást kaptak a megyei könyvtártól. A népkönyvtárak legsúlyosabb gondja a szekrényhiány. A nyírmadai népkönyvtáros ezért javasolta, hogy az elaprózott kis összegek helyett nagyobb összegeket küldjön a megyei könyvtár egy-egy népkönyvtárba, amennyiből szekrényt lehet vásárolni. Természetesen ez azzal jár, hogy nem jut minden könyvtárba minden évben pénz, de a könyvtárosok szívesen várnak, ha biztosak abban, hogy egy-két éven belül rájuk kerül a sor és akkor annyit kapnak, amennyiből megvehetik a szekrényt.

Sok szó esett a tiszteletdíjakról is. Egybehangzó volt a vélemény, hogy nem jó a jelenlegi rendszer, de az is egybehangzó vélemény, hogy sok esetben a hivatástudat segít a könyvtármunkában. nem pedig a díjazás.

FARKAS JÓZSEF,
a nyíregyházi Megyei Könyvtár munkatársa